

Historien om sågen vid Skäggas (av Bengt Antas)

Hej, och hälsningar från Bengt Antas.

Jag såg att det fanns en fin teckning av Rafaels såg med text av Nisse Husberg i bloggen och försöker komma med lite kompletterande uppgifter om sågens historia och om sågverksamheten i Hindersby.

Startskottet för sågens tillblivelse var behovet av sågat virke till uppförandet av uf-lokalen (Hemborg).

Min far, Johannes Antas och Richard Husberg köpte år 1924 sågramen av Henrik Pehrsson i Lindkoski. (Pehrsson köpte en ny såg som var helt av metall)

Den inköpta sågen ställdes först upp vid Skäggas redskapslider och där sågades virke till det nya såghuset. Såghusets placering på Skäggasbacken berodde, tror jag, på att där fanns en lämplig sluttning och lagerutrymme samt nära till väg. Dessutom var det kort väg till el-transformatorn som fanns vid ändan av Skäggas ladugård. Sågen drevs av en el-motor på 11 kW och det krävde god el-tillförsel. Antagligen hade man någon typ av avtal med Skäggas gård eller med kommunen om markanvändningen på området. Man hade dessutom köpt ett bastant kantverk av metall, tillverkat av Björneborgs mekaniska verkstad.

Följande år (1925) var sågen färdig och där sågades och kantades då allt virke som behövdes till uf-lokalen.

Jag har den uppfattningen, att vår far sedan övertog sågen men känner inte till detaljerna. Under de följande åren sågades i varje fall bl.a virket till ålderdomshemmet och till Nykulla stora nya bostadsbyggnad. Vår far höll sedan på med sågverksamheten under ca 25 års tid fram till 1950. Jag minns från den här tiden att vi som barn brukade föra kaffe till sågen gående via Sminnsbacken. Det fanns en spång över bäcken

och en gångstig till Skäggasbacken. Jag minns också hur gnistorna flög då vår far på aftnarna med en smärgel vässte sågbetten till följande dag.

Sågen blev ca 1950 såld åt Martin Linden. En orsak var att sågningsperioden inföll under april månad och fortsatte ofta in i maj månad. Detta gjorde, att det var svårt att hinna med förberedelserna för vårbruket och med såningsarbetet. Vi hade också annars knappt om arbetskraft då vår far var nästan 60 år och Curt och jag i 10-års åldern. Martin Linden ville pröva på något nytt och han tänkte också att sonen, Bror, som då var i 20-års åldern småningom skulle ha börjat sköta sågandet. Martin Linden trivdes dock inte med sågningsarbetet utan han anställde nästan genast Rafael Stenberg som sågare. Linden sålde också ganska snart (ca 1953-54) sågen åt Stenberg. Han sålde samtidigt skilt bort kantverket åt en utomstående.

Rafael Stenberg gjorde en lite grundligare renovering i sågen. Bl.a ändrade han sågens matning från tidigare "knyckmatning" till s.k. kontinuerlig matning. (kan senare förklara skillnaden om någon är intresserad) Han riktade också upp såghuset och tillverkade själv ett nytt kantverk. Rafael höll sedan på med sågandet till ca 1973. Han sågade ännu år 1975, som sista arbete, virke till Åke Enqvists bostadsbyggnad varefter verksamheten avslutades. Rafael började bli i pensionsåldern och han hade ingen fortsättare. Han led också av ischias, och att stå i den dragiga sågen och tidvis lyfta tunga bördor var en opasslig kombination. Sågen var nersliten och skulle ha fordrat en större iståndsättning. Dessutom hade de flyttbara cirkelsågarna blivit vanligare och de började anlitas av många.

I Hindersby har funnits 2 ramsågar och den andra innehades av Lennart Amberg. Han skaffade sågen då han ca 1930 började bygga uthus på sin nya lägenhet i Havergärdan. Sågen fanns på brodern Axel Ambergs tomt i Uppbyn ungefär där Rune Tallbergs tork nu står. El-motorn ägdes i bolag av bröderna Amberg och användes också av Reinhold Amberg som hade tillstånd att mala

åt grannarna under krigstiden. En delorsak till att Lennart Amberg började såga var att det fanns efterfrågan på sådan verksamhet och säkert var det då liksom nu bra att få lite biinkomster- Jag minns att min far och Lennart Amberg brukade komma överens om vilka taxor de skulle använda och att de sedan prutade lite för att hålla kvar sina kunder. Fastän sågen var uppställd på brodern Axels ställe var det vanligt att Lennart bjöd in alla på kaffe till "Hindrikssons". (nuvarande Tallbergs).

Sågen flyttades år 1948 till Lennartas i Havergården och verksamheten fortsatte ännu i någon mån under Holger Ambergs tid. Sågen är nu nerriven och ramen och kantverket skrotade. Här kan ännu berättas att bostadsbyggnaden på Lennartas är byggd år 1935. Den är ritad av Sigge Strömberg och var precis likadan som Bogårds bostadsbyggnad.

Ännu till sist en hälsning till Isa Stenberg. Innan Isa försvann ut i världen så var hon en vår "hjälpkarl" åt sin far på sågen och vi sågade då också något där. Isa var en hurtig person och det rådde en glad stämning i sågen. Jag minns att det roade mej då hon med en grov penna hade textat på sågväggen: "Gå tyst, tala sakta".

Administratörens kommentar: *Bengt skrev det här som en kommentar men det är så intressant att jag lyfter upp det till ett nytt inlägg. Och väntar med spänning på hur "knyckmatning" fungerar.*